

Gödselmedel i jordbruket

Försäljning av handelsgödselmedel till jord- och trädgårdsbruket

Gödselåret 2000 (1/7 1999-30/6 2000)

M1002

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Miljövärd.

A.2 Statistikområde

Gödselmedel och kalk.

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Statistiken produceras i samarbete med Statens Jordbruksverk (SJV).

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: SCB MR/MI

Kontaktperson: Sven Strömberg

Telefon:08/5069 4745

Telefax:08/5069 4763

e-post: sven.stromberg@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB MR/MI

Kontaktperson: Sven Strömberg

Telefon:08/5069 4745

Telefax:08/5069 4763

e-post: sven.stromberg@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Lagen om uppgiftsskyldighet på jordbrukets område SFS 1992:888, 4§.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

A.8 Gallringsföreskrifter

Ingen gallring av primäruppgifter har skett sedan SCB tog över ansvaret för statistiken 1985.

A.9 EU-reglering

EU-reglering från EUROSTAT gällande totalförbrukningen i riket av kväve,

fosfor och kalium. Rapporteras av Statens Jordbruksverk.

A.10 Syfte och historik

Produkten ingår i den löpande statistiken över jordbrukets gödselmedelsanvändning. Regionala försäljningsuppgifter för handelsgödsel finns sedan 1950-talet. I mitten av 1980-talet övertog SCB statistikansvaret från Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA). Fr.o.m. 1991 produceras statistiken vid programmet för miljöstatistik.

Statistiken ska belysa den regionala försäljningen till jord- och trädgårdsbruket av kväve, fosfor och kalium i handelsgödselmedel och kontinuerligt följa utvecklingen. Fr.o.m. 1997 års undersökning ingår även uppgifter om försäljningen av svavel samt uppgifter om fosforgödselmedlens kadmiuminnehåll.

A.11 Statistikanvändning

Statistikens huvudanvändare är:

Jordbruksverket och Naturvårdsverket för att följa den regionala utvecklingen av handelsgödselansvändningen i stort samt för att följa upp riksdagsbeslut om reducerad kväve- och kadmiumtillförsel till åkermark.

Sveriges Lantbruksuniversitet och annan utbildning på jordbrukets område för undervisning och forskning.

Länsstyrelser och andra regionala organ för planering och rådgivning.

Miljöorganisationer och en intresserad allmänhet som värnar om miljön i vid bemärkelse.

A.12 Uppläggning och genomförande

Försäljningen av handelsgödselmedel till jord- och trädgårdsbruk är en totalundersökning. Producenter och importörer av handelsgödselmedel är skyldiga att till Riksskatteverket (RSV) betala särskilda miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll. SCB/SJV erhåller en förteckning från RSV över företag som betalt miljöavgifter. Samtliga dessa företag, ca 25 st., ingår i urvalet.

Uppgifterna insamlas via postenkät. Postenkäten sänds ut i slutet av september och ska enligt anvisningarna insändas före 1 november. Enkäten omfattar uppgifter om namn på gödselmedlet, medlets näringsinnehåll med avseende på kväve, fosfor, kalium och svavel samt genomsnittlig kadmiumhalt i fosforgödselmedlen. De försålda kvantiteterna av olika medel ska redovisas per län.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar planeras.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Syftet med statistiken är främst att redovisa den regionala användningen liksom förändringar över tiden. Sådan kunskap behövs bl.a. för uppföljning av uppsatta miljömål. Ur miljösynpunkt är förlusterna av kväve och fosfor av störst betydelse. Även uppgift om tillförd mängd kadmium till åkermark är av intresse ur miljösynpunkt.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

De statistiska målstorheter som statistiken avser att belysa är länsuppgifter för dels försålda kvantiteter i ton, dels försålda kvantiteter per hektar utnyttjad åker av de olika näringsämnen kväve, fosfor, kalium och svavel.

1.1.1 Objekt och population

Uppgiftslämnare till statistiken är tillverkare och importörer av handelsgödselmedel. Dessa är skyldiga att betala miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll till RSV. Samtliga företag som betalt miljöavgift ingår i urvalet. Deras antal är ca 25 stycken, varav ett fåtal större svarar för huvuddelen av leveranserna till jordbruket.

1.1.2 Variabler

Försålda mängder, i ton, till jord- och trädgårdsbruket av olika handelsgödselmedel samt deras näringsinnehåll avseende kväve, fosfor kalium och svavel med fördelning på län.

1.1.3 Statistiska mått

Summor, ton, och genomsnitt, kg/ha utnyttjad åker, av olika näringsämnen. För kadmium endast summa för riket, kg.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistik redovisas för näringsämnen kväve, fosfor, kalium och svavel med fördelning på län, länsgrupper och riket.

1.1.5 Referenstider

Statistiken avser gödselår dvs. 1/7 1999 till 30/6 2000.

1.2 Fullständighet

Viss direktimport kan inte uteslutas. Enstaka mindre handlare kan vara ovilliga att lämna uppgifter. De fem största aktörerna på marknaden svara för över 90 procent av all försäljning.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten bedöms vara hög. Ev. mindre företag som saknas i undersökningen påverkar resultaten marginellt.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Totalundersökning.

2.2.2 Ramtäckning

Ev. brister i RSV:s förteckning över producenter/importörer torde påverka kvaliteten i statistiken marginellt liksom ev. direktimport.

2.2.3 Mätning

Uppdelningen av försålda kvantiteter på län förorsakar vissa uppgiftslämnare problem. Handelsgödselmedelförsäljningen sker i bland i flera led varför importören/producenten inte alltid vet var de olika partierna slutligen förbrukas. I viss utsträckning följer SCB upp stora leveranser genom att ta kontakt med regionala handlare.

2.2.4 Svartsbortfall

I enstaka fall lyckas SCB/SJV inte få kontakt med företag som betalat miljöavgifter till RSV. Det rör sig då om företag som endast marginellt påverkar statistiken.

2.2.5 Bearbetning

Efter granskning och dataregistrering av insamlade uppgifter omräknas uppgivna kvantiteter handelsvara till rena näringsämnen och summeras till län, länsgrupper och riket. Med hjälp av aktuella arealuppgifter från SJV:s IAKS-register beräknas genomsnittlig gödselgiva per näringsämne och per hektar utnyttjad åker.

2.2.6 Modellantaganden

Inga.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Totalundersökning. Inga osäkerhetsmått redovisas.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årlig.

3.2 Framställningstid

ca 3 månader.

3.3 Punktlighet

Publiceringen sker enligt publiceringsplan för serien Sveriges officiella statistik. I regel har tidhållningen varit god.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Undersökningen har genomförts på samma sätt under den period som SCB svarat för statistiken, dvs. fr.o.m. 1985, bortsett från ändring av gödselåret 1994.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Uppgifter om totalförbrukningen av olika näringsämnen från handelsgödselmedel redovisas på riksnivå för olika länder av EUROSTAT och av FAO.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

SCB insamlar intermittent, genom jordbrukarintervjuer, uppgifter om den faktiska användningen av handelsgödselmedel i jordbruket. Denna undersökning genererar betydligt mer detaljerad statistik än försäljningsstatistiken. De två undersökningarna har givit något skiljaktiga resultat för försäljning resp. förbrukning under de år undersökningarna utförts parallellt. Försäljningen har i regel legat högre än den uppgivna förbrukningen. Till en del kan skillnaden förklaras av användningen av handelsgödselmedel utanför jordbruket. Detta förklarar dock ej hela avvikelserna.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultat från undersökningen publiceras i SM-serien MI 30 samt i pressmedde-

landen. Uppgifter för 1999/00 finns i rapporten MI 30 SM0101. Fr.o.m. årets undersökning finns rapporten även utlagd på SCB:s hemsida, www.scb.se. I samlingspublikationen *Naturmiljön i siffror* finns en sammanställning av resultaten från undersökningen.

5.2 Presentation

Framgår av SM:et.

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i SM:et.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärmaterial finns sparad sedan SCB tog över undersökningen 1985.

5.5 Upplýsningstjänster

Kontaktperson på SCB finns angiven på SM-rapporten.